

ivan supek **W. A. MOZART** glasovirski koncerti

Mozartova glazba za glasovir "vezana" je uz taj instrument i teško ju je i zamisliti izvođenu na "starinskom" čembalu. Pa iako Mozart nije poput Beethovena bio zahtijevan glede mogućnosti tadašnjeg *fortepiana*, koji je neprekidno zahtijevao sve više i više od graditelja instrumenata, ja osobno ne samo da ne mislim da je njegovu glasovirsku glazbu moguće svirati samo na "malom" peterooktavnom instrumentu iz njegovog doba jer on spada u one genijalne stvaraoce koji transcendiraju i svoje vrijeme i sva ograničenja medija, a na solistu (i to prvenstveno na njemu) je da to ispravno osjeti i interpretira. To više što su Mozartovi klavirski koncerti, uz opere, vrhunci njegovog stvaralaštva (a i među njima ima mnogo interesantnih poveznica), koji se odlikuju savršenošću forme i ravnovjesja između glasovira i orkestra (posebice puhačkih instrumenta).

Ilustrirajmo to na primjeru "Dvadesetog koncerta u d-molu", K. 466 skladanom 1785. godine. Čuo sam stotinjak izvedbi, a potom i dosta njih uvrstio u diskoteku. No dvjema izvedbama vraćam se uvijek iznova: Clari Haskil s Igorom Markevitchem (najviše) i Clifordu Curzonu s Benjaminom Brittenom (nešto rjeđe). Izvedba Clare Haskil je kasna monosnimka iz 1960. godine, no dinamika i uvjerljivost snimke su neupitne, a izvedba pruža najbolje ravnovjesje između delikatnih odnosa kojima je bremenita ova Mozartova kompozicija - dramatična i snažna, ali i dirljiva i delikatna kad to partitura i traži. Zaista vrijedna ostavština velike umjetnice koja je za ovo snimanje prikupila svoje posljednje snage i poklonila nam nezaboravno tumačenje Mozartovih "tamnih" koncerata. Clifford Curzon nije uvjerljiv kao Clara Haskil, ali snimka je odlična Deccaina stereosnimka iz 1970. godine, a prati ga ECO predvođen s velikim i nedovoljno priznatim mozartijancem Benjaminom Brittenom. Ukoliko želite izvedbu na originalnim instrumentima, najbolji su Malcom Bilson i Eliot Gardiner. To

je dramatična izvedba, koja od početka jasno daje na znanje da izvedbe na originalnim instrumentima ne moraju zvučati anemično, no ipak donekle "školnička" glede doprinosa solista, ali to se i očekuje, zar ne?, i ipak ne u istoj ravni s prije spomenutim izvedbama.

Postoji još čitav niz odličnih izvedbi, spomenimo samo neke: Geza Anda s Camerata Academica Salzburger Mozarteums (najbolji ciklus na standardnom klaviru), A. Brendel/N. Marriner (klasično i odmjereno), V. Ashkenazy (dramatično i jasno), M. Perahia (lepršavo i melodiozno). Od izvedbi na originalnim instrumentima spomenimo uz Animau Eternau s Jos van Immerseel (jako dobar pogotovo ranijim koncertima) i M. Tana pod vodstvom N. McGegana, da spomenemo samo ponajbolje. U novije vrijeme hvaljen je i ciklus Viviane Sofronitsky (unuka Vladimira) s Tadeuszom Karolakom no ja ga nisam imao prilike preslušati. No, moj općeniti stav glede potpunih ciklusa jest - nitko nije bio toliko dobar, i naravno, *varietas delectat*.

Odabrana diskografija:

9. i 14. klavirski koncert, A. Brendel/A. Janigro	Vanguard 71154
17. i 19. koncert, ECO, A. Brendel/N. Marriner	Phillips 6500 283
17. i 21. klavirski koncert, ECO, Geza Anda	DG 138 783
19. i 23. klavirski koncert, ECO, M. Perahia	Sony SK39 064
20. i 21. klavirski koncert, M. Bilson/J.E. Gardiner	DG Archiv 419 609
20. i 24. klavirski koncert, C. Haskil/I. Markevitch	Phillips 464 718
20., 23.-27. koncert, C. Curzon/I. Kertesz, B. Britten	DECCA 468 491
21. & 24. koncert, D. Lipatti, W. Giesecking/H. Karajan	EMI 76884
22. & 23. klavirski koncert, M. Uchida/J. Tate	Philips 420 187
27. koncert & Koncert za 2 klavira, E. Gilels/K. Bohm	DG 463 652